

# Spis treści

|                 |   |
|-----------------|---|
| Wstęp . . . . . | 5 |
|-----------------|---|

## CZEŚĆ PIERWSZA

### Rozdział I

|                                                                                   |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------|----|
| POWSTANIE ARMII „MODLIN” . . . . .                                                | 11 |
| 1) Północne Mazowsze w planie obronnym „Zachód” . . . . .                         | 11 |
| 2) Przygotowania do obrony przed agresją . . . . .                                | 15 |
| 3) Utworzenie armii „Modlin”, jej zadanie i decyzja dowódcy armii . . . . .       | 20 |
| 4) Mobilizacja i koncentracja pierwszego rzutu armii „Modlin” . . . . .           | 25 |
| 5) Organizacja obrony na wysuniętej pozycji . . . . .                             | 27 |
| 6) Wiadomości o nieprzyjacielu . . . . .                                          | 31 |
| 7) Mobilizacja alarmowa drugiego rzutu (23 VIII) i powszechna (31 VIII) . . . . . | 34 |
| 8) Ugrupowanie armii „Modlin” na wysuniętej pozycji obronnej . . . . .            | 44 |
| 9) Siły i zadania operacyjne nieprzyjaciela . . . . .                             | 51 |

### Rozdział II

|                                                                    |     |
|--------------------------------------------------------------------|-----|
| ARMIA „MODLIN” NA WYSUNIĘTEJ POZYCJI OBRONNEJ (1—4 IX) . . . . .   | 59  |
| 1) Pierwszy dzień wojny. Odparcie ataku na Mławę . . . . .         | 59  |
| 2) Przełamanie wysuniętej pozycji obronnej pod Rzęnowem . . . . .  | 74  |
| 3) Niemiecki manewr oskrzydłający (3 IX) . . . . .                 | 89  |
| 4) Kryzys obrony armii „Modlin” i zarządzenie do odwrotu . . . . . | 94  |
| 5) Nocny bój pod Ciechanowem . . . . .                             | 102 |
| 6) Przeciwnatarcie 8 DP i jej rozproszenie . . . . .               | 105 |

### Rozdział III

|                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----|
| ODWRÓT ARMII „MODLIN” (4 IX) . . . . .                                        | 114 |
| 1) Rozproszenie 20 DP przez lotnictwo niemieckie . . . . .                    | 114 |
| 2) Odwrót 8 DP . . . . .                                                      | 122 |
| 3) Sytuacja na skrzydłach armii w dniu 4 IX . . . . .                         | 124 |
| 4) Interwencja Naczelnego Dowództwa wobec katastrofy armii „Modlin” . . . . . | 129 |
| 5) Przesunięcie kwatery głównej armii do Jabłonny—Legionowa . . . . .         | 138 |

### Rozdział IV

|                                                                          |     |
|--------------------------------------------------------------------------|-----|
| KATASTROFA RÓŻAŃSKA . . . . .                                            | 143 |
| 1) Stabilizacja obrony armii „Modlin” na liniach Wisły i Narwi . . . . . | 143 |

|                                                                                             |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 2) Zamieszanie na północnym froncie, wywołane zmianą decyzji Naczelnego Dowództwa . . . . . | 149 |
| 3) Nowy plan operacyjny 3 armii niemieckiej . . . . .                                       | 156 |
| 4) Dramatyczna obrona i opuszczenie przyczółka różańskiego . . . . .                        | 158 |
| 5) Częściowa zmiana zadania armii „Modlin” . . . . .                                        | 165 |
| 6) Bój 1 DP Leg. pod Pułtuskim . . . . .                                                    | 171 |
| 7) Nieudane przeciwnatarcie SGO „Narew” na Różan . . . . .                                  | 177 |

## CZĘŚĆ DRUGA

### Rozdział V

|                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| DRUGA FAZA BITWY GRANICZNEJ NA PÓŁNOCY . . . . .                                             | 193 |
| 1) Trudności dowodzenia po przesunięciu Naczelnego Dowództwa do Brześcia n. Bugiem . . . . . | 193 |
| 2) Stabilizacja obrony na zachodnim odcinku nad Wisłą . . . . .                              | 194 |
| 3) Podporządkowanie 41 i 33 DP gen. Kowalskiemu . . . . .                                    | 198 |
| 4) Zadanie armii „Modlin” ustalone przez Naczelne Dowództwo 7 IX . . . . .                   | 199 |
| 5) Przeniesienie kwatery głównej armii „Modlin” do Rembertowa . . . . .                      | 204 |

### Rozdział VI

|                                                                                  |     |
|----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| W ZGRUPOWANIU ARMII „WARSZAWA” GEN. RÓMMLA . . . . .                             | 206 |
| 1) Realizacja nowego zadania armii . . . . .                                     | 206 |
| 2) Przeprowadzenie GO gen. Kowalskiego i organizacja obrony nad Bugiem . . . . . | 212 |
| 3) Armia „Modlin” w składzie zgrupowania gen. Rómmla . . . . .                   | 218 |
| 4) Walki obronne GO gen. Kowalskiego nad Bugiem . . . . .                        | 221 |
| 5) Finał obrony Bugu w wyniku sprzecznych rozkazów ND . . . . .                  | 228 |
| 6) Współpraca generałów Przedzrymirskiego i Rómmla . . . . .                     | 235 |

### Rozdział VII

|                                                                        |     |
|------------------------------------------------------------------------|-----|
| ODWRÓT ARMII „MODLIN” ZNAD BUGU . . . . .                              | 242 |
| 1) Nowa faza niemieckiej ofensywy . . . . .                            | 242 |
| 2) Opuszczenie linii Bugu przez GO gen. Kowalskiego . . . . .          | 243 |
| 3) Reorganizacja armii i przerzut kwatery głównej sztabu . . . . .     | 257 |
| 4) Rozproszenie sztabu armii . . . . .                                 | 266 |
| 5) Rozbicie i rozproszenie Mazowieckiej BK w walkach nocnych . . . . . | 274 |
| 6) Bój 1 DP Leg. pod Kałuszynem . . . . .                              | 279 |

## CZĘŚĆ TRZECIA

### Rozdział VIII

|                                                                                                          |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| PRZEBIJANIE SIĘ ARMII GEN. PRZEDZRYMIRSKIEGO NA RADZYN PODLASKI . . . . .                                | 287 |
| 1) Nowe koncepcje operacyjne Naczelnego Wodza i reorganizacja dowodzenia . . . . .                       | 287 |
| 2) Niemieckie przygotowania do pościgu na Siedlce . . . . .                                              | 294 |
| 3) Połączenie się pod Radzyniem dowódcy armii ze sztabem . . . . .                                       | 295 |
| 4) Zwrot 3 armii niemieckiej od wschodu na Warszawę i zamknięcie GO gen. Kowalskiego w „kotle” . . . . . | 301 |
| 5) Druga faza przebijania się GO gen. Kowalskiego . . . . .                                              | 312 |
| 6) Rozbicie GO gen. Kowalskiego w boju pod Jagodnem . . . . .                                            | 319 |
| 7) Koncentracja armii gen. Przedzrymirskiego pod Włodawą . . . . .                                       | 328 |

## Rozdział IX

## ZGRUPOWANIE ARMII GEN. DĘBA-BIERNACKIEGO W ODWROCIE

|                                                                                  |     |
|----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| NA POŁUDNIE . . . . .                                                            | 331 |
| 1) Koncentracja zgrupowania . . . . .                                            | 331 |
| 2) Decyzja gen. Dęba-Biernackiego do odwrotu na Chełm . . . . .                  | 334 |
| 3) Odtwarzanie armii gen. Przedzimirskiego . . . . .                             | 336 |
| 4) Przesunięcie armii gen. Przedzimirskiego do rejonu Chełma . . . . .           | 343 |
| 5) Grupa gen. Piekarskiego w walce z niemieckimi oddziałami pancernymi . . . . . | 346 |

## Rozdział X

## WALKA DO KOŃCA . . . . .

|                                                                                    |     |
|------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1) Ewakuacja Naczelnego Dowództwa WP do Rumunii . . . . .                          | 349 |
| 2) Pierwszy bój pod Tomaszowem i kapitulacja gen. Piskora . . . . .                | 352 |
| 3) Zaktualizowanie zadania grupy armii gen. Dęba-Biernackiego . . . . .            | 356 |
| 4) Reorganizacja armii gen. Przedzimirskiego . . . . .                             | 362 |
| 5) Spóźniona odsiecz zgrupowania gen. Dęba-Biernackiego dla gen. Piskora . . . . . | 365 |
| 6) Działania pozostałych WJ grupy armii gen. Dęba-Biernackiego . . . . .           | 372 |

## Rozdział XI

## KLĘSKA ZGRUPOWANIA ARMII GEN. DĘBA-BIERNACKIEGO POD TOMASZOWEM LUBELSKIM . . . . .

|                                                                            |     |
|----------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1) 14 armia niemiecka w kontrnatarciu . . . . .                            | 380 |
| 2) Pierwsza faza tomaszowskiego boju (22 IX) . . . . .                     | 383 |
| 3) Raid zgrupowania kawaleryjskiego gen. Andersa . . . . .                 | 392 |
| 4) Bój 1 DP Leg. pod Tarnawatką . . . . .                                  | 398 |
| 5) Rozproszenie przez czołgi dywizji gen. Wołkowickiego . . . . .          | 401 |
| 6) Rozwiązanie dowództwa grupy armii gen. Dęba-Biernackiego . . . . .      | 403 |
| 7) Niezwykłe zadanie gen. Przedzimirskiego . . . . .                       | 406 |
| 8) Nieudana próba przebicia się na Węgry i kapitulacja . . . . .           | 409 |
| Posłowie . . . . .                                                         | 426 |
| Obsada personalna dowództwa armii „Modlin” gen. Przedzimirskiego . . . . . | 438 |
| Bibliografia . . . . .                                                     | 458 |
| Wykaz skrótów . . . . .                                                    | 465 |
| Wykaz szkiców . . . . .                                                    | 467 |
| Indeks nazwisk . . . . .                                                   | 468 |
| Indeks nazw geograficznych . . . . .                                       | 481 |